

মানুহৰ মাজলৈ কাপোৰ কেনেকৈ আহিল

(অৰুণাচলৰ মিচিমি জনজাতিৰ সাধু)

গ্ম

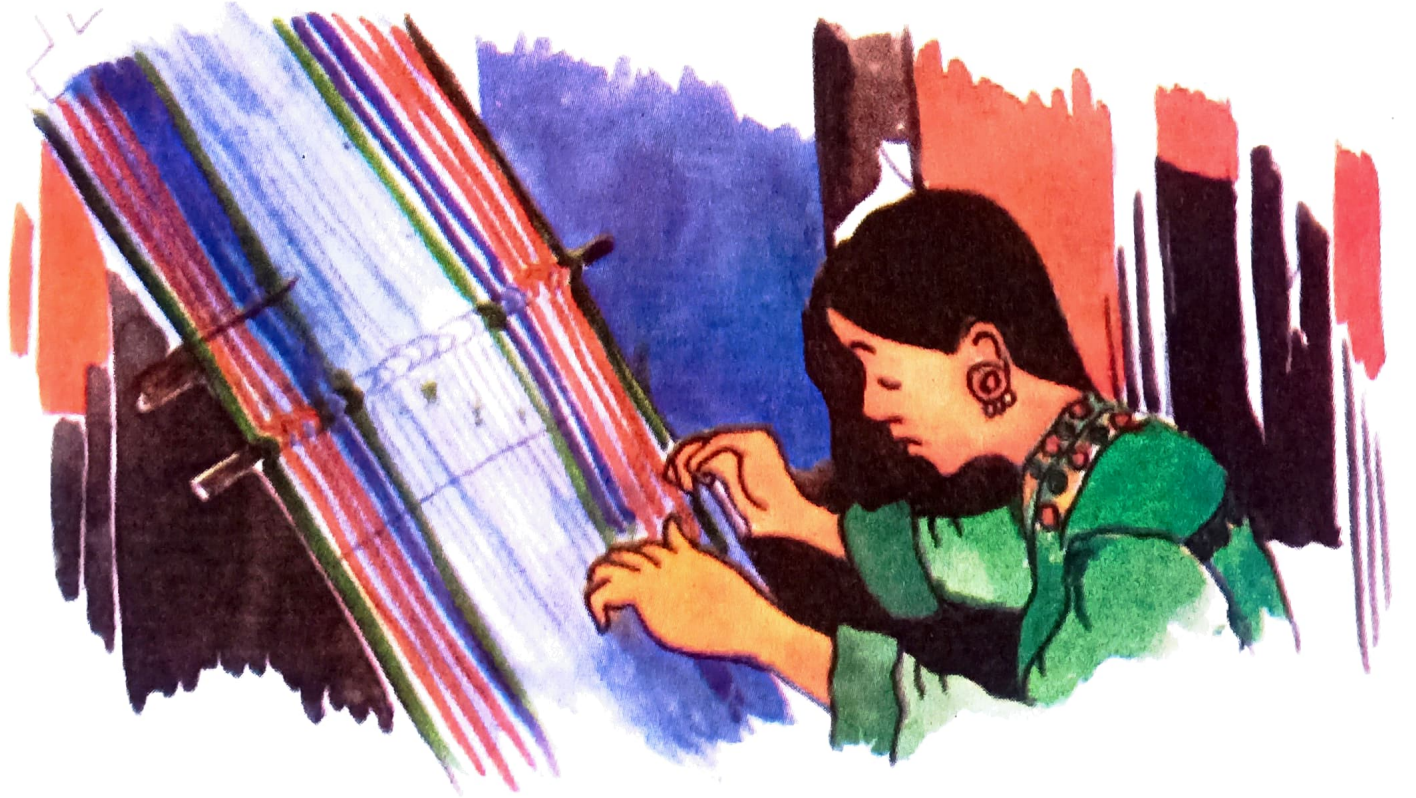

অৰুণাচল প্ৰদেশত কামলাং নামেৰে এখন নৈ আছে। কোৱান্ছা নামৰ ডেকা এজন প্ৰায়ে তালৈ মাছ মাৰিবলৈ যায়। কোৱান্ছা ঘাত-মাউৰা। তেওঁ ওৰে দিনটো পথাৰত কাম কৰিলেহে দুবেলা দুমুঠি খাবলৈ পায়। নহ'লে তেওঁৰ পেটত গাঁথি, টেকেলিও কাতি। তেওঁৰ কিন্তু মাছ মৰাতহে হেঁপাহ। এদিন তেওঁ কামলাঙৰ পানীত এখন দলঙা পাতি থ'লে।

গধূলি পৰত দলঙাখন দাঙি তেওঁ আনন্দত জঁপিয়াই উঠিল। দুটা অচিনাকি মাছ দলঙাত উঠিছে। তাৰে এটা সৰু, আনটো ডাঙৰ। ডাঙৰ মাছটো দেখি তেওঁৰ চকু খৰ হ'ল। ঘৰলৈ নি লাউৰ খোলা এটাত ডাঙৰ মাছটো জীয়াই থ'লে আৰু সৰু মাছটো খালে।

পাছদিনাখন গধূলি কামৰপৰা উভতি আহি কোৱান্ছাই তেওঁৰ ঘৰটো কাপোৰেৰে ভৰি থকা দেখিলে। এদ'ম কাপোৰ! কোনে বাৰু আনি থ'লে কাপোৰৰ দ'মটো! বিস্ময়ত তেওঁৰ চকু কপালত উঠিল।

নিতৌ ৰাতিপুৱা মাছটোক আহাৰ খুৱাই কোৱান্ছা কামলৈ যায়। ঘূৰি আহি প্ৰতিদিনে তেওঁ বাৰেবৰণীয়া কাপোৰেৰে ঘৰটো ভৰি থকা দেখা পায়হি। এদিন ৰহস্য ভেদ কৰিবলৈ তেওঁ কামলৈ নগৈ ঘৰটোৰ ওচৰতে লুকাই থাকিল। কোৱান্ছাই দেখিবলৈ পালে যে মাছটোৱে লাহেকৈ নিজৰ ৰূপ এৰি এজনী দীপ্-লিপ ছোৱালী হ'ল। তাই তাঁত-শাল মেলি খটখটাই কাপোৰ ববলৈ ধৰিলে। কোৱান্ছাই সাউৎকৰে গৈ তাইৰ হাতত থাপ মাৰি ধৰি সুধিলে— “তই কোন? ক'ৰপৰা আহিছ? কেনেকৈ কাপোৰ ববলৈ শিকিলি? ফুলবোৰৰ এই নমুনাবোৰ ক'ত পালি?” ততমত খাই ছোৱালীজনীয়ে ক'লে— ‘মই হামব্ৰু ফৈদৰ জীয়াৰী হামব্ৰুমাই। ঘৰ কামলাঙত। আদি মানৱী নিম্কেই মোক শিপিনী হ'বলৈ কোৱাত মই কাপোৰ বোৱা আৰম্ভ কৰিলোঁ। ফুলৰ নমুনাবোৰ ক'ত পালোঁ শুনা। মই পানীৰ বুৰবুৰণি, পানীৰ টো, পাহাৰৰ গছ-গছনিৰ সৌন্দৰ্য দেখি মোহিত হৈ সেইবোৰৰ চানেকি কাপোৰত তুলিলোঁ। পানীত দেখা ৰঙা, নীলা আৰু বগা এই তিনি ৰঙৰ সাপ দেখি তাৰো ৰঙীন চানেকিৰে বুটা তুলিলোঁ। আকাশৰ মনোমোহা ৰং, ডাৱৰৰ লুকা-ভাকু আৰু মাছৰ বাকলিৰ চিক্‌মিকনিৰ ছবিৰেও কাপোৰত বুটা বাছিলোঁ।’ হামব্ৰুমাইৰ কথাবোৰ শুনি কোৱান্ছা মোহিত হ'ল। তেওঁ তাইক বিয়া কৰালে। কোৱান্ছাই হামব্ৰুমাইৰ লগত যুগ্ম জীৱন আৰম্ভ কৰিলে।

এদিন তেওঁলোকে কাপোৰবোৰ ৰ'দত শুকাবলৈ দিছিল। হঠাতে অহা ধুমুহা বতাহে কাপোৰবোৰ উৰুৱাই নি পৃথিৱীৰ চুকে-কোণে সিঁচৰতি কৰি দিলে। যিবোৰ ঠাইত কাপোৰবোৰ পৰিল সেই ঠাইৰ মানুহবোৰে তেতিয়াৰে পৰা কাপোৰ বব জনা হ'ল। হামব্ৰুমায়ে কথাটো গম পাই ক'লে- 'পৃথিৱীৰ উপকাৰ হ'ল। আদি মানৱী নিম্কেৰ মনোবাঞ্ছাও পূৰ্ণ হ'ল।'

(সংগৃহীত সাধুৰ আলমত)

সাধুটো একেৰাহে নকৈ, মাজে মাজে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰশ্ন সুধি তেওঁলোকে বুজি পাইছে নে নাই বুজ ল'ব আৰু মনোযোগ আনিবলৈ চেষ্টা কৰিব।

ক্ৰিয়া- কলাপ

ক — পাঠভিত্তিক ক্ৰিয়া

উত্তৰ দিয়া।

১। কামলাং নৈখন কোন প্ৰদেশত আছে?

২। কামলাং নৈত মাছ মাৰিবলৈ যোৱা ডেকাজনৰ নাম কি?

৩। কোৱান্ছাই কামলাঙৰ পানীত কি পাতি থৈছিল?

৪। ডাঙৰ মাছটো কোৱান্ছাই ক'ত জীয়াই থৈছিল?

৫। কোৱান্ছাই তেওঁৰ ঘৰটো কিহেৰে ভৰি থকা দেখিছিল?

৬। তাঁত-শালখন মেলি খটখটাই কোনে কাপোৰ বৈছিল?

সাধুটো নিজৰ কথাৰে কোৱা।

কোনে কাক কৈছিল লিখা।

(ক) 'তই কোন? ক'ৰ পৰা আহিছ? কেনেকৈ কাপোৰ ববলৈ শিকিলি? ফুলবোৰৰ এই নমুনাবোৰ ক'ত পালি?'

(খ) 'পৃথিৱীৰ উপকাৰ হ'ল। আদি মানৱী নিম্কেৰ মনোবাঞ্ছাও পূৰ্ণ হ'ল।'

নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী

জানো আহা

‘পেটত গাঁথি, টেকেলিও কাতি’

এইটো এটা প্ৰবচন। প্ৰবচনটোত বহু-ভাব লুকাই আছে। মানুহৰ পেটত খুদকণ এটিও নপৰিলে ভোকৰ জ্বালা অধিকতৰ হয় আৰু তেতিয়া ভোক নিবাৰণৰ বাবে পেটত গাঁথি মাৰিবলগীয়া অৱস্থা হয়। আনহাতে, চাউল আদি নথকা টেকেলিও কাতি হৈ পৰি থাকে। পেটত গাঁথি, টেকেলিও কাতি এই প্ৰবচনটোৰ দ্বাৰা কোৱান্ছ নামৰ ডেকা এজনৰ আৰ্থিক দুৰৱস্থাৰ কথা কেই প্ৰকাশ পাইছে।

আমাৰ ভাষাত থকা এনেকুৱা কিছুমান খণ্ড বাক্য, ফকৰা-যোজনা, প্ৰবচন, নীতি-বচন আদিত একো একোটা গূঢ়াৰ্থ বা ভাব নিহিত হৈ থাকে। এই ভাব বা অৰ্থক সহজ-সৰলভাৱে বুজাই লিখাকে ভাব বহলাই লিখা বা ভাব সম্প্ৰসাৰণ বোলে।

তলৰ প্ৰবচনফাকিৰ ভাব বহলাই লিখা।

‘ৰাইজে নথ জোকাৰিলে নৈ বয়।’

বাক্য ৰচনা কৰা।

ঘাত-মাউৰা .....

চুকে-কোণে .....

গছ-গছনি .....

লুকা-ভাকু .....

পাঠটোৰ পৰা যুক্তাক্ষৰ থকা শব্দবোৰ বাছি উলিয়াই লিখা।

তলত দিয়া বাক্যকেইটা পঢ়া আৰু সেই বাক্যবোৰক প্রশ্নবোধক বাক্যলৈ নিয়া।

উদাহৰণ— মই হামব্ৰুমাই তই কোন?

মই হামব্ৰু ফৈদৰ জীয়াৰী।

মোৰ ঘৰ কামলাঙত।

মই বজাৰৰ পৰা আহিছোঁ।

মই সাধু শূনি ভাল পাওঁ।

কোৱান্ছাই মাছ মাৰি ভাল পায়।

যুক্তাক্ষৰ ভাঙি পঢ়োঁ আৰু লিখোঁ আহা

যুগ্ম গ্ম = গ + ম গই মই গ্ম — অযুগ্ম, বাগ্মিতা

যুক্তাক্ষৰ গঠন কৰোঁ আহা

গ + ম = গই মই গ্ম

পঢ়োঁ আহা

যুগ্ম

অযুগ্ম

যুগ্মৰাশি

হিৰু

হামৰু

ডিব্ৰুগড়

যুগ্ম মানে যোৰ।

গণিতত যুগ্ম আৰু অযুগ্ম সংখ্যা আছে।

যুগ্মৰাশিক সমানে দুভাগ কৰিব পাৰি, কিন্তু অযুগ্মক নোৱাৰি।

জানো আহা

নিতৌ ৰাতিপুৱা মাছটোক আহাৰ খুৱাই কোৱান্ছা কামলৈ যায়। ঘূৰি আহি প্ৰতিদিনে তেওঁ বাবেবৰণীয়া কাপোৰেৰে ঘৰটো ভৰি থকা দেখা পায়হি। এদিন বহস্য ভেদ কৰিবলৈ তেওঁ কামলৈ নগৈ ঘৰটোৰ ওচৰতে লুকাই থাকিল। কোৱান্ছাই দেখিবলৈ পালে যে মাছটোৱে লাহেকৈ লাউৰ খোলাটোৰ পৰা ওলাই আহি দীপ-লিপ ছোৱালী এজনী হ'ল। তাই তাঁত-শাল মেলি খটখটাই কাপোৰ ববলৈ ধৰিলে। কোৱান্ছাই সাউৎকৰে গৈ তাইৰ হাতত থাপ মাৰি ধৰি সুধিলে—“তই কোন? ক'ৰ পৰা আহিছ? কেনেকৈ কাপোৰ ববলৈ শিকিলি? ফুলবোৰৰ এই নমুনাবোৰ ক'ত পালি?”

ওপৰৰ বাক্যবোৰত পোৱা কেইটিমান শব্দ তলৰ তালিকাত ভাঙি দেখুওৱা হৈছে চোৱা।

বাক্যত ব্যৱহাৰ হোৱা ৰূপ	শব্দৰ মূল ৰূপ	লগ লাগিছে
মাছটোক কামলৈ	মাছ কাম	টো- ক লৈ (অলৈ)

কাপোৰেৰে	কাপোৰ	ৰে (এৰে)
কামলৈ	কাম	লৈ (অলৈ)
ঘৰটোৰ	ঘৰ	টো-ৰ
ওচৰতে	ওচৰ	অত-এ
কোৱান্‌ছাই	কোৱান্‌ছা	ই
মাছটোৰে	মাছ	টো-এ (ৰে)
লাউৰ	লাউ	ৰ
খোলাটোৰ পৰা	খোলা	টো-ৰ পৰা
তাইৰ	তাই	ৰ
হাতত	হাত	ত
ক'ৰ পৰা	ক'ৰ	পৰা

বাক্যত ব্যৱহাৰ হওঁতে শব্দৰ লগত লগলগা এই ৰূপবোৰৰ কিছুমান শব্দবিভক্তি (ই, এ, ক, ৰে, লৈ, পৰা, ৰ, ত) আৰু পৰসৰ্গ। উদাহৰণত থকা 'টো' নিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয়। শব্দ বিভক্তিবোৰ শব্দৰ লগত পোনে পোনে লগ লাগে, যেনে- ঘৰৰ। কিন্তু নিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয় লগ লাগিলে প্ৰত্যয়টো শব্দত আৰু বিভক্তি সেই প্ৰত্যয়টোৰ পাছত লগ লাগে, যেনে- ঘৰ-টো-ৰ = ঘৰটোৰ।

পাঠটোত থকা ই, এ (এ, ৰে, য়ে), ক, ৰে (এৰে), লৈ (অলৈ), ৰ, ত বিভক্তি যোগ হোৱা শব্দবোৰ বিচাৰি উলিয়াই লিখা।

তলৰ শব্দবোৰৰ বিপৰীত অৰ্থ বুজোৱা শব্দ পাঠটোৰ পৰা বিচাৰি আনি লিখা।

- বুঢ়া —
নিৰানন্দ —
শেষ —
খালী —
জপাই —

লিখা।

কোৰান্ছাই কামলাং নদীত দলঙাৰে মাছ ধৰিছিল। তোমালোকে দলঙা দেখিছানে? দলঙাৰ বাহিৰেও আন কি কি সঁজুলিৰে মাছ ধৰিব পাৰি?

হামব্ৰমাই তাঁত-শাল মেলি খটখটাই কাপোৰ বৈছিল। তাঁত-শালৰ বাহিৰেও আন কি কি শালত কাপোৰ বব পাৰি? তোমালোকৰ ঘৰত বা অঞ্চলত বা দূৰদৰ্শনৰ অনুষ্ঠানত কেনেকুৱা সঁজুলিৰে তাঁত বোৱা দেখিছা?

তুমি জনা সাধু এটা কোৱা।

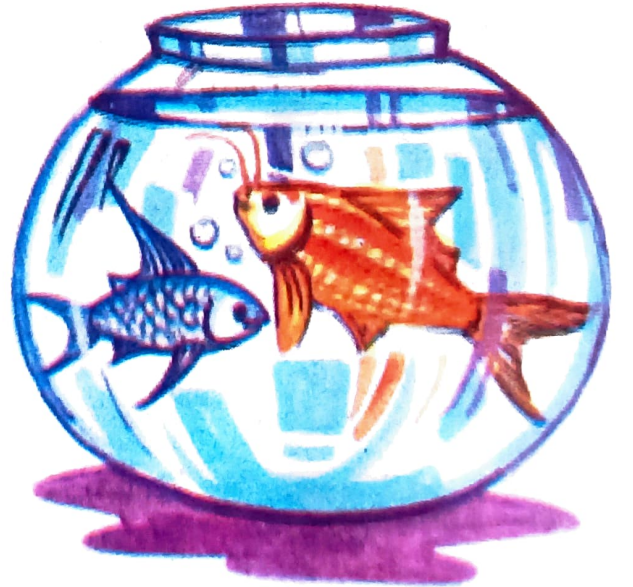
অৰুণাচল অসমৰ এখন চুবুৰীয়া ৰাজ্য। অসমৰ চৌপাশে থকা আন চুবুৰীয়া ৰাজ্যবোৰ কি কি মেপত চাই নাম লিখা।

কামলাং নদী অৰুণাচলৰ মাজেৰে বৈ আহিছে। অৰুণাচলৰ মাজেৰে অসমলৈ বৈ অহা নদীবিলাকৰ নাম লিখা। (আৱশ্যকবোধে ভূচিত্ৰাৱলী ব্যৱহাৰ কৰিবা)

কোৰান্ছাই দলঙাৰে ধৰা মাছ দুটা বৰ ৰংচঙীয়া আৰু ধুনীয়া আছিল। একুৰিয়ামত এনে ধৰণৰ মাছ পোহে বা ৰাখে। এনে ধৰণৰ মাছ পালে তোমালোকেও খোলা মুখৰ বটল বা বৈয়ামত জীয়াই ৰাখি সিহঁতৰ কাৰ্যাৱলী চাবা।

মাছ কি কি প্ৰণালীৰে খাব পাৰি?

সাধাৰণতে পাতে, মাৰে, বায় আদি শব্দবোৰ আমি মাছ ধৰা সঁজুলিৰ লগত ব্যৱহাৰ কৰোঁ। এই শব্দবোৰ অন্য শব্দৰ লগতো ব্যৱহাৰ হয়। যেনে

(ক) জাল পাতে।
চেপা পাতে।
দৈ পাতে।
থাপনা পাতে।
..... পাতে।
..... পাতে।

(খ) জাল মাৰে।
পল মাৰে।
বঠা মাৰে।
দলি মাৰে।
..... মাৰে।
..... মাৰে।

(গ) জাকৈ বায়।
জুলুকি বায়।
ঢোল বায়।
হাল বায়।
..... বায়।
..... বায়।

এই সাধুটোত এটা মাছে হামব্ৰুমাই নামৰ এজনী দীপ্-লিপ ছোৱালীৰ ৰূপ লৈছিল। ঠিক তেনেদৰে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ 'বুঢ়ী আইৰ সাধু' পুথিত থকা 'ওঁ-কুঁৱৰী' নামৰ সাধুটোত ওঁৰ পৰা এজনী দীপ্-লিপ ছোৱালী ওলোৱাৰ কথা আছে। এনে ধৰণৰ জীৱ-জন্তু, ভেকুলী, সাপ, ফল-মূল আদিৰ পৰা কোঁৱৰ-কুঁৱৰী ওলোৱা বা ৰূপ লোৱা সাধু সংগ্ৰহ কৰি কোৱা।

ঘ— প্ৰকল্প

অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা সাজ-পোছাকৰ নাম সংগ্ৰহ কৰি লিখা।

বিভিন্ন পৰিস্থিতি অনুসৰি কোনে কি পোছাক পৰিধান কৰিছে ছবি চাই কোৱা আৰু লিখা।

নিৰীক্ষণৰ পাছত শিক্ষকৰ চহী